

A magyar önkéntes tűzoltóság beosztási jelzéseinek reformjáról

feltöltve: 2026. aug. 6.

A magyar viselettörténet legszerteágazóbb és legszövevényesebb eleme, a jelenkori önkéntes tűzoltói beosztási jelzések tematikája. Hazánkban az önkéntes tűzoltóság rendszere ezer sebből vérzik és ezek közt talán a legmarginálisabb, a beosztási jelzések dilemmája. Megszokhattuk, hogy a kormányváltásokat általában egyenruhaváltás is szokta követni, emiatt most egy olyan problémakört elevenítenék fel, amit ~5 évvel ezelőtt már megpróbáltunk rendezni és talán most újra aktuálissá válhat – írja szerzőnk.

Rendfokozattól a beosztási jelzésig

1979-ben egy új, hatszögletű, harang alaprajzú, ún. „*karlap*” viselését rendelték el került el az ország önkéntes és vállalati tűzoltói részére, a BM-TOP részéről. A karlap, a klasszikus lengő váll-lap helyett, lekerült a bal felkarra, vélhetően az állami tűzoltóktól való jobb megkülönböztethetőség okán. Ez a rendszer azonban még rendfokozati jelzésekben gondolkodott, így az egyes elnevezések továbbra is követték a katonai terminusokat: önk. tű. alhadnagy, hadnagy stb. [[BM-TOP 6/1978. sz. általános érvényű intézkedése](#)]

A rendszerváltást követően az ÖTE-k, a Magyar Tűzoltó Szövetség (*továbbiakban: MTSZ*) szakmai felügyelete alá kerültek. Az MTSZ 1998-ban kiadta a „*Hogyan öltözködjünk?*” elnevezésű füzetet, mint általános öltözködési utasítást, az ország önkéntes tűzoltói számára. Rendfokozatok helyett, ún. „*beosztási jelzések*” kerültek megállapításra, melyek küllemben gyakorlatilag megegyeztek, az 1993M honvédségi társasági egyenruhán viselt parolikkal (*a sújtás vitézkötéseit mellőzve*). A paroli (*gallérhajtóka*) alapszíne (*fegyvernemi színe*) skarlátpiros lett, a szűrőjelvények (*hatágú csillagok*), pedig szintén a honvédségről kerültek áttemelésre. A beosztási jelzések kiosztásának rendszere azonban túlbonyolított lett, mivel egy-egy jelzéshez akár 6 különböző magyarázat is tartozhatott. A szisztéma egyaránt próbálta reprezentálni viselője képesítéseit, szolgálati idejét és egyesületben betöltött tisztségét. [BM-TOP és az MTSZ elnökének, 1/1997. együttes irányelve] [1]

MTSZ-ÖTOSZ

2008-ban az MTSZ megújította/egyszerűsítette a beosztási jelzések rendszerét. Az intézkedés marginális változásokat eredményezett. Elhagyták a szovjet mintájú „*négy csillagos*” beosztásokat, valamint bekerültek a „*tábornoki*” (*teljes arany „parkettás”*) MTSZ felsővezetői beosztások, továbbá több magyarázat is rövidült. [2]

2009-ben, az Önkéntes Tűzoltók Országos Szövetsége (*továbbiakban: ÖTOSZ*) határozatában elfogadott egy újfajta rendszert. Az ötágú csúcsos alaprajzot, a négyszögletű téglalap váltotta. A hatágú (*eredetileg havasi gyopárról mintázott*) csillagokat, a klasszikus, 1898 és 1940 közt, hazai tűzoltók által viselt ún. „*rózsák*” váltották. A rendszer azonban még mindig erősen

hatósági jelleget kölcsönzött és túlbonyolított volt, ezért elenyésző mértékben terjedt csak el. [[ÖTOSZ 7/2009. Kgy. sz. határozat és 39/2009. Eln. sz. határozat](#)] [3]

Újraállamosított tűzoltók

A katasztrófavédelem 2012-es államosításával, kivonta a hivatásos önkormányzati tűzoltók (HÖT) által korábban viselt, szürke alapszínű, piros szegélyezésű rendfokozatait. Helyükre skarlátpiros alapszínű, szegélyezés nélküli karlapokat rendszeresített. Emiatt, a korábban megállapított ÖTOSZ beosztási jelzések már csak a rózsákban tértek el, a hivatásos változatoktól. [104/2011. sz. BM-OKF főig. int.] [4]

„Vasúti átkelők”

Ugyanebben az évben, a megmaradt önkormányzati tűzoltókat is új beosztási jelzések viselésére kötelezték, melyet a szakzsargonban csak „*vasúti átkelőként*” gúnyoltak sok helyen. Színeiben ez jobban hasonlít, a korábbi HÖT rendfokozatokhoz (*füstszerű alap, piros szegély*). Emellett egy új szimbólumrendszert is kapott, a 30°-ban balra dőlő, keskeny és széles skarlátpiros ún. „*gerendákat*”. [[48/2011. BM rendelet](#)] [5]

Utóbbit azonban számos önkéntes is átvette, több okból is. A beosztások elnevezése jobban idomult az önkéntes egyesületek hierarchiájához (*beo. - gjev. - pkh. - pk. stb.*), valamint országszerte több hivatásos elöljáró is szóvá tette, hogy ne viseljenek önkéntesek olyan beosztási jelzéseket, ami hatósági jelleget kölcsönöz – könnyen összetéveszthető.

2021-ben, a BM-OKF akkori főigazgatója, az MTSZ számára megküldött levelében külön felhívta a figyelmet, hogy az önkéntesek civilben jelenjenek meg az OKF-en, az önkéntes tűzoltói igazolványok fotózásához, mivel a viselt beosztási jelzések hatósági jelleget sugalmazznak, melyet az MTSZ Facebook oldalán tett közzé. [[35000/2919/2021. ált](#)]

2018-ban az MTSZ új öltözködési utasítást adott ki, mely előszavában a fent felsorolt problémákat szintén ismertette. Azonban a megújított öltözködési utasítás helyben hagyta a 2008-as állapotot, az alkalmazott szimbolika tekintetében, miközben az egyes jelzésekhez olykor 10-15 soros magyarázatot is csatolt. [[7/2018/04.21 sz. küldöttgyűlési határozat](#)]

Önkéntes tű. beosztási jelzések kronológiája *(balról-jobbra)*:

- [1] 1998. MTSZ Önkéntes tű. *(szúrós kivitel)* – Törzstűzoltó I. *(10+ éves szolgálati idővel)*,
- [2] 2008. MTSZ Önkéntes tű. *(gépi hímzett kivitel)* – Rajparancsnok v. Szerkezelő,
- [3] 2009. (L)ÖTOSZ Önkéntes tű. – Csoportvezető,
- [4] 2012. BM OKF Hivatásos tű. – Főtörzsőrmester,
- [5] 2011. BM. rendelet Önkormányzati tű. – Gépjárművezető,
- [6] 2026. Önkéntes tű. tervezet – Törzstűzmester *(10+ éves szolgálati idővel)*.

Facebook kezdeményezés

A helyzet rendezésére korábban, egy Facebook csoportban indított *(értelemszerűen nem reprezentatív)* felmérés alapján próbáltunk többedmagammal megoldást kieszközölni. Első körben azt vizsgáltuk, hogy mit tartanának a kollégák legfontosabbnak, a megjelenítés szempontjából? A szavazatok száma szerint az alábbi eredmény született:

- Tűzoltói végzettség/képesítés *(40 órás, tűzoltásvezető stb.)* – [62 szavazat],
- Szolgálati idő *(5 – 10 – 15 év)* – [35 szavazat],
- Egyesületben betöltött tisztség *(elnök, alelnök stb.)* – [33 szavazat],
- Magyar hagyományokon nyugvó szimbólumrendszer *(pl. rózsák)* – [22 szavazat],
- Testületi jelvény *(tűzoltó címer)* – [19 szavazat],
- Speciális képesítés/beosztás *(pl. disaster medic, INSARAG stb.)* – [9 szavazat],
- Nemzeti hovatartozás *(trikolor, kis címer, Hungary felirat stb.)* – [5 szavazat].

Tekintve, hogy az eddigi rendszer(ek) alkalmazhatósága, a bonyolultságuk miatt nem váltotta be a hozzájuk fűzött reményeket, így reálisan a két befutó helyen lévő szempont megjelenítésére van lehetőség, emellett kárhelyen is ezeknek van érdemi jelentősége. Az alkalmazott fekete alapszín jól harmonizál a fekete gyakorlóval, ugyanakkor fekete alapszín még nem került alkalmazásra a magyar viselettörténetben, így a hatósági jelleg utánzása e tekintetben kizárható.

A rendfokozati- és beosztási jelzések jelenkori szimbolikája, az egyének képesítéseit jellemzően nem reprezentálja (*ez alól diszkrét kivétel az OMSZ beo. jelzéseinek rendszere*), így erre saját metodikát kellett kidolgozni. Ugyanakkor vissza lehet nyúlni, az altiszt- és tisztképzésben alkalmazott ék alakú gerendákhoz, mely az évfolyamokat jelöli. Esetünkben reálisan négy kategóriát lehet felállítani:

- a kiképzetlen/próba tűzoltót = gerenda nélkül,
- az alapfokú (40 órás) képesítéssel rendelkezőket = egy gerenda,
- a tűzoltásvezetői jogosultsággal bírókat = két gerenda, valamint
- a felsőfokú képesítést szerzetteket = három gerenda.

Ezt az állománykategóriát, a hosszanti tengely mentén végig futó gerenda különíti el az ifjúsági tűzoltóktól. Az ifjúsági tűzoltók arany – ezüst – bronz minősítésükre, szintén egy-egy gerendát kaptak. Az ék alakú gerendák (*paszományok*), az 1848-as hagyományok mentén, farkasfogas kialakítást is kaptak. [6]

A szolgálati időt, a történelmi tűzoltó hagyományokon nyugvó rózsákkal lehet jelölni:

1. 0 – 5 év = rózsza nélkül,
2. 5 – 10 év = 1 rózsza,
3. 10 – 15 év = 2 rózsza,
4. 15+ év = 3 rózsza.

Mivel manapság 15 év folyamatos szolgálat felett már ritka az aktív önkéntes, így magasabb kategóriákat már nem volt indokolt szempont reprezentálni. Opcionálisan a zubbonyon szolgálati jellel/szalagsávval kiegészíthető. A rózsák piros színt kaptak a korábbi ezüst/arany helyett, hogy még jobban elváljanak a hivatásos változatoktól. Az állománykategóriák megnevezése (*tűzmester, törzstűzmester, rajvezető*), szintén az 1898-as és 1940-es alapokon inspirálódott. Az MTSZ megyei és országos vezetői, gerenda nélkül viselik rózsáikat, hasonló elrendezésben.

Az egyesületben betöltött tisztségeknek nincs szerepe kárhelyen, egyúttal megjelenítésük feleslegesen bonyolítaná a tervezetet. A századelőn az egyesület parancsnoka és alparancsnoka, az egyesület legtapasztaltabb tűzoltói voltak. Utóbbi megállapítás ma már nem teljesen igaz, mivel az ÖTE-k már az egyesülési törvény alá tartoznak, mely ezt nem szablya feltételként, mint elvárás, vagyis nincs egyenes korreláció a két dolog közt.

A testületi jelvény elhelyezésére volt lehetőség a felső harmadban, mely az 1998 óta folytatódóan alkalmazott önkéntes tűzoltó jelvény egyszerűsített változata. Ifjúsági tűzoltóknál lekerült a balta, mivel ők „csak a fejüket használják”. Továbbá, az MTSZ tisztségviselőinél kiegészül az államcímerrel, összhangban az MTSZ logójával.

A speciális képesítések számára szintén nem maradt tér. A 2000-es években a tűzoltó doktorokat, a kék sisakszín különböztette meg, míg az INSARAG minősítéshez önálló karjelvény

tartozik. Emellett a nemzeti hovatartozás jellemzően, az egységes pajzs alaprajzú karjelvények, alsó harmadában kerülnek feltüntetésre, trikolor formájában.

Összefoglalva

Konklúzióként megállapítható, hogy a fő problémát az évtizedek során a hivatásosokhoz való hasonulás – a hatósági jelleg utánzása jelentette. Itt azonban meg kell említenünk, hogy számos magán biztonsági cég használ egyéni jelzéseket formaruháikon, állami szabályozás nélkül. Emellett példának okáért tőlünk délebbre Szerbiában, Horvátországban vagy Boszniában a társasági egyenruhán a mai napig lengő váll-lapokat viselnek az önkéntes tűzoltók. Így nem elég eltérő szimbolikát alkalmazni, mivel a „*hasonulás*” egy szubjektív értékelési szempont, ugyanúgy szükség van lakossági edukációra is e téren.

Bízom benne, hogy jelen tervezet segít ezt a közel 30 éves problémát megnyugtatóan felgöngyölíteni és kielégítő választ ad, ennek a problémakörnek a rendezésére.

Hózer Benjámin
KKMMSzSz – titkár
hozer.benjamin@gmail.com

ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ BEOSZTÁSI JELZÉSEK

RANK INSIGNIAS IN THE HUNGARIAN VOLUNTEER FIRE SERVICES
(NOT EQUIVALENT TO ANY NATO OR 'CAREER' FIREMAN RANK INSIGNIAS)

**ÖNKÉNTES
PRÓBA TŰZOLTÓ**
(prb. tűó.)

ALAPFOKÚ VIZSGA
NÉLKÜL

**VOLUNTEER
RECRUIT FIREMAN**

WITHOUT BASIC QUALIFICATION

**VOLUNTEER
YOUTH FIREMAN**

WITHOUT QUALIFICATION

WITH BRONZE – SILVER – GOLD
QUALIFICATION

**IFJÚSÁGI ÖNKÉNTES
TŰZOLTÓ**
(ifi önk. tűó.)

MINŐSÍTÉS
NÉLKÜL

BRONZ – EZÜST – ARANY
MINŐSÍTÉSSEL

**VOLUNTEER
FIREMASTER**

WITH BASIC
FIREFIGHTER QUALIFICATION

0 > 5; 5; 10; 15 YEARS
OF SERVICE

**ÖNKÉNTES
TŰZMESTER**
(önk. tzm.)

ALAPFOKÚ (40 ÓRÁS) VAGY
EKVIVALENS VÉGZETTSÉGGEL

0 > 5; 5; 10; 15 ÉV
SZOLGÁLATI IDŐVEL

**VOLUNTEER
CHIEF FIREMASTER**

WITH OPERATION
MANAGMENT QUALIFICATION

0 > 5; 5; 10; 15 YEARS
OF SERVICE

**ÖNKÉNTES
TÖRZSTŰZMESTER**
(önk. ttm.)

TŰZOLTÁSVEZETŐI
VÉGZETTSÉGGEL

0 > 5; 5; 10; 15 ÉV
SZOLGÁLATI IDŐVEL

**VOLUNTEER
SQUAD LEADER**

WITH A HIGHER
PROFESSIONAL DEGREE

0 > 5; 5; 10; 15 YEARS
OF SERVICE

**ÖNKÉNTES
RAJVEZETŐ**
(önk. rjv.)

FELSŐFOKÚ SZAKIRÁNYÚ
VÉGZETTSÉGGEL

0 > 5; 5; 10; 15 ÉV
SZOLGÁLATI IDŐVEL

**HUNGARIAN FIREFIGHTER
ASSOCIATION
LEADERSHIP**

COUNTY VICE PRESIDENT
COUNT PRESIDENT

NATIONAL VICE PRESIDENT
NATIONAL PRESIDENT

**MAGYAR TŰZOLTÓ
SZÖVETSÉG**
FELSŐ VEZETŐI BEOSZTÁSOK

MEGYEI ALELNÖK
MEGYEI ELNÖK

ORSZÁGOS ALELNÖK
ORSZÁGOS ELNÖK